

Barn och unga i Skara

Handlingsplan för främjande insatser och ökad samordning för
barn och unga i Skara kommun

Innehåll

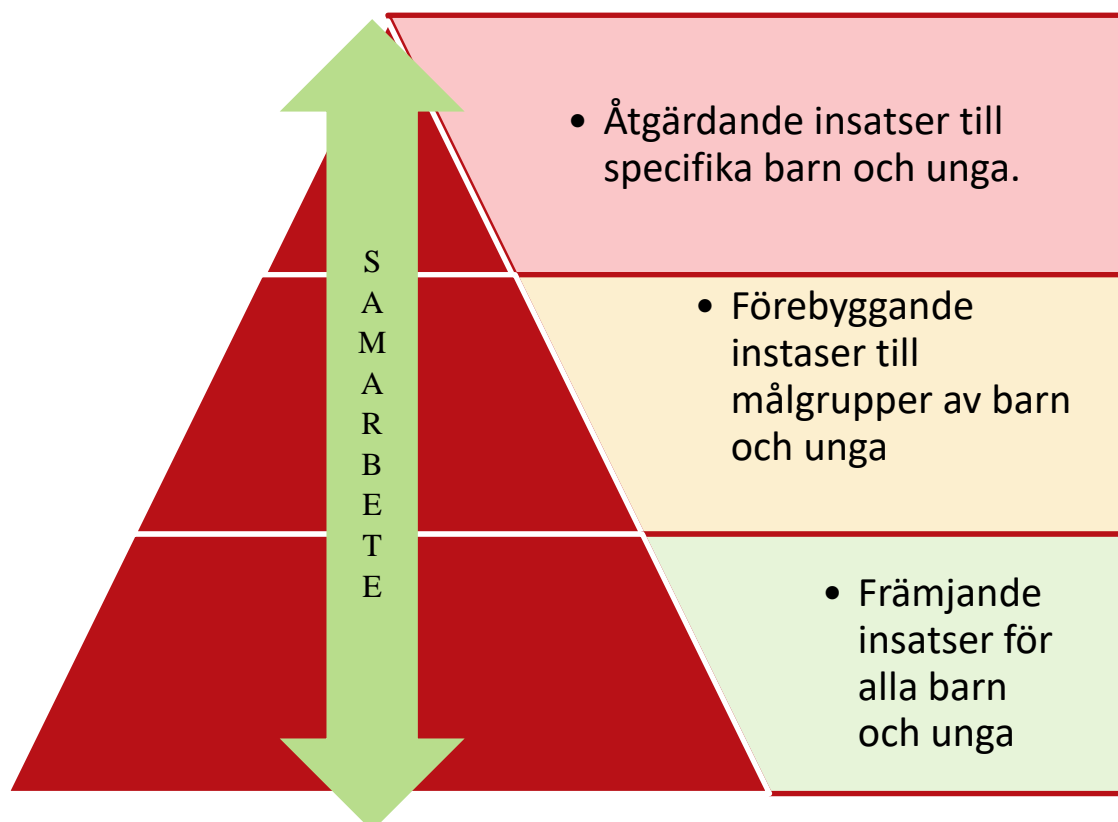
Sammanfattning	3
Syfte och bakgrund	4
Definition av barn och unga	4
Mål och förhållningssätt	4
Barnkonvention och ungdomspolitik	4
Styrning och mål i Skara kommun	5
Samverkan som verktyg	5
Olika grunduppdrag	6
Kommunens struktur för samarbete och samverkan	6
Edvin	7
Årlig planering och uppföljning	7
Prioriterade områden och aktiviteter 2017-2018	8
Bilaga 1 Beskrivning av förvaltningarnas grundarbete utifrån målgruppen barn och unga ...	10
Grunduppdrag barn och utbildningsförvaltningen	10
Grunduppdrag elevhälsan	10
Grunduppdrag omsorgsförvaltningen	10
Grunduppdrag kultur och fritidsförvaltningen	11
Grunduppdrag folkhälsa	11
Grunduppdrag fysisk planering	11

Sammanfattning

Skaras barn och unga är vår främsta tillgång inför framtiden. Handlingsplanen för barn och unga skall möjliggöra att alla barn och unga får de bästa förutsättningarna att växa upp i Skara kommun. Grunden i detta är samarbete och samverkan. Samarbete mellan förvaltningar, verksamheter, enheter samt med barn och unga och deras föräldrar. Handlingsplanen skall årligen uppdateras för att följa de behov som uppstår i vårt samhälle när det gäller barn och unga.

Handlingsplanen för främjande insatser och ökad samordning för barn och unga i Skara kommun fokuserar på att:

- Öka samarbetet i det främjande arbetet kring barn och unga i Skara kommun
- Genomföra aktiviteter i områdena sorterade; åtgärdande, förebyggande och främjande
- Leda arbetet med att utveckla och implementera de metoder för stöd till enskilda familjer och barn som tagits fram inom ramen för Edvin samarbetet
- Befästa och utveckla strukturen för samordning kring barn och unga i Skara kommun

Syfte och bakgrund

Alltför många barn och unga upplever stress och ökade krav som riskerar att påverka dem under hela livet. Ett förebyggande och främjande arbete är därför av största vikt för att undvika utsatthet och ohälsa. I budget 2016 fick kommunstyrelsen uppdraget att utarbeta en handlingsplan för främjande och förebyggande arbete, samt tidiga insatser för barn och unga i Skara. Uppdraget betonar att det är ett gemensamt arbete mellan skola, socialtjänst och kultur och fritid att arbeta med tidiga insatser och åtgärder. Handlingsplanen ska presentera åtgärder, insatser och förslag på en ökad samordning mellan de verksamheter som möter barn och unga. *Handlingsplanen för främjande insatser och ökad samordning för barn och unga i Skara kommun* är därför framtagen gemensamt mellan omsorgsförvaltningen, barn – och utbildningsförvaltningen, kultur och fritidsförvaltningen och kommunledningskontoret.

Definition av barn och unga

Med barn och unga menar vi i handlingsplanen barn och ungdomar 0 till 20 år, beroende på vilket verksamhetsområde det rör sig om.

Mål och förhållningssätt

Utgångspunkten för Skara kommuns arbete med barn och unga är barnkonventionen, Sveriges ungdomspolitiska mål samt de mål som finns beslutade inom Skara kommuns styrmodell.

Barnkonvention och ungdomspolitik

1990 var Sverige ett av de första länderna i världen att ratificera barnkonventionen. Barnkonventionen är en del av de mänskliga rättigheterna och ställer krav på att barn oavsett bakgrund ska ses som kompetenta och handlingskraftiga och att de har rätt till stöd och skydd. Barnkonventionens definition av begreppet barn innebär varje människa som inte fyllt 18 år.

Ungdomspolitiken i Sverige är sektorsövergripande och omfattar alla de beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar inom en rad olika områden som arbete, boende, utbildning, hälsa, fritid, kultur och inflytande. Målet är att *alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen*. Målet gäller för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år. Barnkonventionen och ungdomspolitiken gäller för alla barn och unga. Staten har ett särskilt ansvar för att barn och unga i utsatta situationer får sina rättigheter tillgodosedda. Även om riksdag och regering är ytterst ansvarig för barnkonventionens och ungdomspolitikens genomförande så har kommuner och landsting/regioner ansvar för många verksamheter som påverkar hur rättigheterna och ungdomspolitiken kan genomföras i praktiken.

Styrning och mål i Skara kommun

Skara kommuns styrmodell innehåller sju perspektiv; *verksamhet, medarbetare, ekonomi, medborgare/invånare, folkhälsa, miljö* samt *tillväxt och utveckling*. Tillsammans syftar de till att bidra till ett hållbart och attraktivt Skara.

Handlingsplan för främjande insatser och ökad samordning för barn och unga i Skara kommun tar sin främsta utgångspunkt i tre av styrmodellens perspektiv:

Folkhälsa med det strategiska målet att *alla barn och unga ska ges förutsättningar till en god hälsa och en trygg uppväxt*.

Medborgare/invånare med det strategiska målet att *alla invånare ska erbjudas bästa möjliga förutsättningar för att leva, bo och verka i Skara*.

Verksamhet med det strategiska målet att *Skara kommuns verksamheter ska präglas av samverkan, effektivitet och kvalitet*.

Samverkan som verktyg

Barns och ungas psykiska och fysiska hälsa samt sociala situation och relationer i familjen och övriga nätverk hänger nära samman. Vardagen med familj, vänner, skola och fritid är barns och ungas utvecklingsmiljö och villkor för hälsa och välbefinnande. På kommunen spänner dessa frågor som rör barn och unga över flera verksamhetsområden och förvaltningar. Därför är samarbete och samverkan väsentlig för att både arbeta främjande för att trygga barn och ungas uppväxtmiljöer och deras hälsa, men också för att kunna erbjuda tidiga insatser för barn och unga som riskerar att drabbas av stress, psykisk ohälsa, utanförskap och dåliga skolresultat.

Ett gott samarbete och samverkan förutsätter bland annat tydliga mål och uppdrag samt tydlig ansvarsfördelning. Det kräver i sin tur kunskap om och förståelse för varandras uppdrag och begrepp (<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19159/2013-8-1.pdf>).

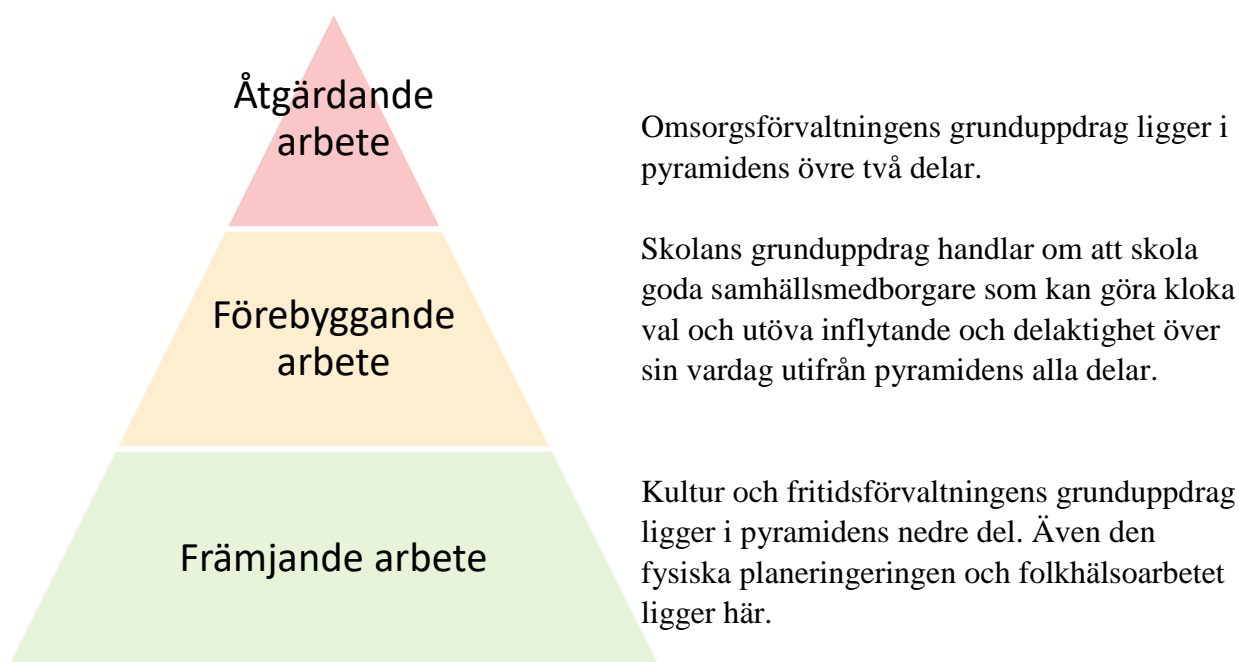
Svenska och internationella forskningsresultat och utvärderingar visar att god hälsa och utbildning är bland de viktigaste skyddsfaktorerna för att må bra och klara sig bra senare i livet. Det gäller alla barn och unga men är särskilt viktigt för de mest sårbara och utsatta barnen och ungdomarna. Samtidigt visar studierna att det ofta finns problem med att få till stånd samordnade insatser mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola. Andra studier visar också att det är viktigt att problemen uppmärksammas tidigt och att insatserna kan ges så tidigt som möjligt. Det behövs alltså ansvarstagande och engagemang från de inblandade verksamheterna. (<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19159/2013-8-1.pdf>).

Det är mycket viktigt att barnet eller den unge och dess föräldrar ses som medaktörer som behöver vara delaktiga i planering, genomförande och uppföljning av stöd och insatser. Forskning och utvärderingar visar att resultaten blir bättre om barn och föräldrar har varit delaktiga under processen. Det har också visat sig att föräldramedverkan bidrar till att bygga upp en effektiv samverkansstruktur. (<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19159/2013-8-1.pdf>).

Olika grunduppdrag

Kommunens olika verksamheter har olika grunduppdrag när det gäller arbetet runt och tillsammans med barn och unga, från främjande till förebyggande till behandlande stöd och insatser.

Socialtjänsten ska ge skydd, stöd och hjälpinsatser till barn och unga som av olika skäl riskerar att eller redan befinner sig i utsatta situationer. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Skolan ska erbjuda utbildning så att barn och ungdomar får likvärdiga förutsättningar för att nå utbildningens mål. Kultur och fritid ska arbeta för en meningsfull fritid för alla barn och unga.

Bilden beskriver uppdraget kring barn och unga utifrån tre delar, *främjande, förebyggande och åtgärdande*.

Kommunens struktur för samarbete och samverkan

Samarbete och samverkan är väsentligt för att både arbeta främjande för att trygga barn och ungas uppväxtmiljöer och deras hälsa, men också för att kunna erbjuda tidiga insatser för barn och unga som riskerar att drabbas av stress, psykisk ohälsa, utanförskap och dåliga skolresultat. Det är därför av stort vikt att befästa och utveckla kommunens struktur för samarbete och samverkan runt barn och unga. Det är inom och genom den strukturen som ökad samordning mellan kommunens verksamheter som möter barn och unga kan ske och det gemensamma ansvaret kan utvecklas. Detta för att säkerställa alla barn och ungas rätt till bästa möjliga förutsättningar.

Edvin

Edvin är en ledning och samverkansstruktur mellan barn- och utbildningsförvaltningen och omsorgsförvaltningen i arbetet med barn och unga i Skara. Edvin har tidigare fokuserat på förebyggande åtgärder i form av specifika metoder. I och med framtagandet av *Handlingsplanen för främjande insatser och ökad samordning för barn och unga i Skara kommun* ses Edvins uppdrag över. De förändringar som sker är medverkan från kultur- och fritidsförvaltningen, kopplingen till det kommunövergripande strategierna samt tydliggörande av det främjande perspektivet. Edvins fokus kommer under de kommande åren fokusera på att utveckla samarbetet i praktiken. Principer för Edvinarbetet är att:

- Alla verksamheter som möter barn ska utföra sitt uppdrag med barnets bästa för ögonen.
- Barn- och ungdomsarbetet ska ses utifrån barn och ungdomars ögon.
- Förebyggande insatser ska nå alla barn och minskar därmed risken för att de ska fara illa.
- Barn som behöver särskilt stöd ska i första hand få dessa tillgodosedda genom insatser i vardagsmiljön, i sitt eget hem och i förskola/skola.
- De insatser som skola och socialtjänst ger ska så långt möjligt vara evidensbaserade.
- Om något barn eller ungdom far illa ska kommunen snabbt agera och ge hjälp.

Edvins styrgrupp utgörs av förvaltningscheferna för Kultur och fritid, Barn och utbildning och Omsorgsnämnden.

Edvins ledningsgrupp består av verksamhetschefer inom ovanstående förvaltningarna. De har till uppgift att säkerställa att Edvinsamarbetet vidmakthålls och utvecklas. Vidare förväntas ledningsgruppen följa aktuell forskning samt utgöra en plattform för att lösa organisatoriska problem. För att nå framgång i alla delarna krävs att övervägande del av vår personal inom respektive förvaltningar är delaktiga i vårt framtida arbete med barn och unga i Skara kommun.

Utöver det ingår delar av ledningsgruppen i den externa samverkansstrukturen inom Vårdsamverkan Skaraborg, inom ramen för Västbus. Ledningsgruppen ska verka för att implementera Västbus riktlinjer i respektive organisation.

Edvin blir även fortsättningsvis navet i genomförandet av handlingsplanens intentioner, mål och aktiviteter. Arbetet med planering och uppföljning av handlingsplanen kommer att fokusera på gemensam kunskapsinhämtning, utveckla arbetsmetoder och analys samt att årligen formulera vad som skall åstadkommas och hur det ska följas upp.

Årlig planering och uppföljning

Inom Edvin ska en årlig verksamhetsplan med aktiviteter tas fram. Verksamhetsplanen ska beslutas i kommunstyrelsen och arbetas med i nämnderna. Likaså ska uppföljning av arbetet med handlingsplanen rapporteras till kommunstyrelsen del- och helårsvis. Två gånger om året föreslås ett evidensbaserat samråd mellan förvaltningarna Kultur och Fritid, Barn och Utbildning och Omsorgsförvaltningen. Syftet är att inom förvaltningarna producera underlag som faktamässigt beskriver situationer för barn och unga i Skara kommun.

Dialogmöten ska hållas där kommunstyrelsens beredningsutskott, nämndspresidier samt kommundirektör och förvaltningschefer för omsorg, barn och utbildning samt kultur och fritid deltar.

Prioriterade områden och aktiviteter 2017-2018

	PRIORITERAT OMRÅDE/ MÅLGRUPP	AKTIVITETER
ÅTGÄRDANDE	<p>Barn och unga med problematisk skolnärvaro och barn och unga med problematisk skolfrånvaro.</p> <p>Främja närvaro i skolan som en god grund för att nå fullföljda studier och goda resultat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gemensam kompetensutveckling och samordning för enhetschefer (IFO/AFF) och rektorer i syfte att hitta fungerande och evidensbaserade metoder och arbetssätt beträffande barn och unga med problematisk skolnärvaro och barn och unga med problematisk skolfrånvaro. 2017-2018. • Utveckla tillgänglig och inkluderande lärmiljö
FÖREBYGGANDE	<p>Förvalta och utveckla Edvins metoder</p> <p>Stödja och stärka föräldrar i sin föräldraroll.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Edvins metoder (Marte Meo, föräldrastödsutbildning, funktionell familjeterapi samt nätverks-lag) bibehålls, utvecklas och kompletteras. • Utveckla och öka föräldrastödet genom att utbilda fler föräldrastödsledare. • Riktade föräldraaktiviteter i samverkan mellan förvaltningarna. • Föräldramässa på den internationella föräldradagen 2018-06-01
FRÄMJANDE	<p>Möjliggöra för alla barn och unga att få tillgång till fritidsaktiviteter</p> <p>Delaktighet och inflytande</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Starta ett samarbete mellan försörjningsstöd och kultur och fritid för utveckla möjligheterna för barn som lever under försörjningsstöd att ta del av kommunens fritidsaktiviteter. • Skapa en referensgrupp med ungdomar. • Kartlägga jämställdhet och tillgänglighet på kommunens fritidsaktiviteter.

FRÄMJANDE	Utveckla aktiviteter för barn och unga i Skara	<ul style="list-style-type: none"> • Sommarlovsaktiviteter • Etablering av nya mötesplatser för barn och unga. Spontanidrott, utegym mm • Aktivitetsutveckling i det offentliga rummet • Att vara barn och ung i landsbygden • Utveckla tillämpning av beslutade strategier. Integration, näringsliv, landsbygd etc. • Samsyn kring utveckling föreningslivet för barn och unga • Årligen satsa på gemensamma aktiviteter för att stärka engagemanget och stoltheten att vara ung i Skara kommun • Föreningsmässan ”Pröva på” olika idrotter på Vilans Fritidsområde 21/5 • Fribiljetter till sommarlovsaktiviteter • Fritidsbank öppnar under maj månad • V25-26 Skara Multi Camp Läger för barn 10-13 år • V27” Prova på” Idrott och E- sport • Uthyrning till familjer av ”Öglunda stugan”
STRUKTUREN	Kontinuitet i styr- och ledningsstruktur i Edvin, från förvaltningsnivå till enhetsnivå.	<p>Planering, genomförande och uppföljning</p> <p>Mötesstruktur för 2017-2018</p> <p>Regelbundna möte mellan förvaltningarna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Styr och ledningsmöten • Edvindagar (alla verksamhet och enhetschefer) • Uppföljning av pågående samarbeten och aktiviteter.

Bilaga 1 Beskrivning av förvaltningarnas arbete utifrån målgruppen barn och unga

Grunduppdrag barn och utbildningsförvaltningen

4 § Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

Elevhälsan

Skollagen klargör att elevhälsan ska innehålla psykologiska, medicinska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete bedrivs på organisations-, grupp- och individnivå.

Det ingår i elevhälsans generellt riktade arbete att:

- främja elevers lärande, utveckling och hälsa
- förebygga ohälsa och inläringssvårigheter
- bidra till att skapa miljöer som främjar lärande, utveckling och hälsa.

Det ingår i elevhälsans individuellt riktade arbete att:

- bidra till att varje enskild elev ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål
- undanröja hinder för lärande, utveckling och hälsa
- uppmärksamma och utreda orsaker till ohälsa och svårigheter i lärandesituationen
- i samverkan med pedagoger och rektor bidra med åtgärder och anpassningar utifrån varje enskild elevs behov av särskilt stöd.

Grunduppdrag omsorgsförvaltningen

Kommunen har, via den sociala barn- och ungdomsvården, det yttersta ansvaret för målgruppen barn som far illa eller som riskerar att fara illa. Om socialtjänsten ska ingripa påverkas i hög grad av om föräldrar och nätverk med stöd av basverksamheter som skola och hälso- och sjukvård kan tillgodose behoven. Den sociala barn- och ungdomsvårdens främsta uppgift är att skydda och stödja barn och unga som far illa, men också att arbeta förebyggande och tillhandahålla frivilliga insatser. Dessutom har socialtjänsten ett särskilt ansvar för samverkan både på individnivå och på övergripande nivå. Det är en viktig roll eftersom socialtjänsten i hög grad är beroende av tvärprofessionell kompetens i såväl bedömningar som insatser.

Den sociala barn- och ungdomsvården behöver också ha en intern samverkan för samordnade insatser till såväl barn som vuxna i familjen, när det finns missbruk, psykisk ohälsa eller ekonomisk utsatthet hos någon vuxen. Socialtjänsten bygger på frivillighet och samarbete med den som är berörd. Under vissa förutsättningar finns möjligheter att föreslå åtgärder mot barnets, den unges eller föräldrarnas vilja.

Avdelningen för funktionshinder arbetar med barn och föräldrar där barnen har någon form av funktionsnedsättning. Kommunen utreder och beviljar olika former av insatser för barnen och föräldrarna.

LSS innehåller tio olika typer av hjälp för att ge stöd och service.

- rådgivning och annat personligt stöd
- personlig assistans eller ekonomiskt stöd till sådan assistans
- ledsagarservice
- kontaktperson
- avlösarservice i hemmet
- korttidsvistelse utanför hemmet
- korttidsstillsyn om du är skolungdom över tolv år
- bostad i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet
- bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad för dig som är vuxen
- dagligverksamhet är för personer i yrkesverksam ålder som saknar arbete och inte utbildar sig.

Även här krävs tvärprofessionell kompetens och samverkan med både interna och med externa aktörer såsom t.ex. barn och utbildningsförvaltningen, habiliteringen och arbetsförmedlingen.

Denna målgrupp ”glöms” ofta bort och vilket leder till ett exkluderande.

Grunduppdrag kultur och fritidsförvaltningen

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Grunduppdrag folkhälsa

Folkhälsoarbete handlar om att påverka hälsan i delar av eller hela befolkningen och omfattar insatser som ska främja hälsan och förebygga sjukdomar. Arbetet grundas på kunskap om befolkningens hälsa och om sambanden mellan samhällets utformning och folkhälsa. I folkhälsopropositionen bedömer regeringen att barn och unga är en av de viktigaste målgrupperna inom folkhälsoarbetet.

Grunduppdrag fysisk planering

Plan och bygglagen 1 kap. syfte, innehåll och definitioner 1 §: *I denna lag finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.*

